

Consulaire zaken en stand van zaken evacuaties Afghanistan

Aan de orde is het **tweeminutendebat Consulaire zaken en stand van zaken evacuaties Afghanistan (CD d.d. 11/10)**.

De voorzitter:

Aan de orde is het tweeminutendebat Consulaire zaken en stand van zaken evacuaties Afghanistan. Ik heb van de leden begrepen dat er behoefte is aan iets meer ruimte voor wat betreft de spreektijd. Ik wil daar dus wat flexibeler in zijn, ook vanwege een ander commissiedebat. Nogmaals welkom aan de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie.

Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Piri van de PvdA.

Mevrouw Piri (PvdA):

Voorzitter. Allereerst wil ik natuurlijk de ministers bedanken, ook voor hun toezeggingen in het commissiedebat. Ik denk dat we allemaal moeten reflecteren, ook naar aanleiding van de commissie-Ruys. Van mij echt complimenten voor hoe het kabinet dat oppakt.

Voorzitter. Dan wil ik natuurlijk ook de commissie-Ruys danken en alle vrijwilligers. Ik weet dat mevrouw Belhaj straks met een motie komt, maar echt dank, want wij weten dat voor en achter de schermen ontzettend veel ambtenaren, veteranen, een oneindige lijst van mensen, keihard hebben gewerkt om onze lokale medewerkers in Afghanistan in veiligheid te brengen. Dat hebben we ook gezien.

Voorzitter. Ik heb één motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er aanhoudende signalen zijn omtrent de veiligheidssituatie van Afghaanse bewakers die Nederland hebben gediend;

constaterende dat voor tolken en ander lokaal personeel die hoog-profiel werkzaamheden hebben verricht de "tolkenregeling" een open einde heeft en dat het kabinet verkent wat het voor ASG-bewakers kan doen;

constaterende dat het kabinet heeft besloten de groep ambassadebewakers die eerder niet voor overbrenging in aanmerking kwam alsnog nader te onderzoeken;

verzoekt het kabinet om EUPOL-bewakers en -tolken die werkzaamheden hebben verricht voor een Nederlandse EUPOL-functionaris te betrekken bij het traject voor de ambassadebewakers zonder dat dit vertraging oploopt;

verzoekt het kabinet uiterlijk einde van dit jaar de Kamer te informeren over de voortgang met betrekking tot de ASG-

bewakers en uiterlijk eind februari 2024 met betrekking tot de ambassadebewakers en de EUPOL-tolken en -bewakers,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Piri, Belhaj, Jasper van Dijk, Boswijk, Ceder, Van der Lee, Christine Teunissen, Dassen, Van der Staaij en Kuzu.

Zij krijgt nr. 949 (21925).

Mevrouw Piri (PvdA):

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Piri. Dan geef ik het woord aan de heer Eppink. Maar die zie ik nog steeds niet, dus daar zetten we een streep door. De heer Jasper van Dijk, SP, ziet af van zijn termijn. De heer Boswijk, CDA.

De heer Boswijk (CDA):

Dank, voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Piri. Ik wil inderdaad ontzettend veel dank uitspreken voor de vele ambtenaren, militairen en alle mensen voor en achter de schermen die in die ontzettende hectische tijd zo veel mensen hebben geëvacueerd en ook de tijd daarna, tot op de dag van vandaag. Ontzettend veel respect.

Wij hebben destijds als CDA de motie ingediend voor het onderzoek naar de evacuatie om er vooral van te leren. Het is goed om te zien dat het kabinet dat nu ook doet, gezien de andere evacuaties die we al hebben gehad en het aantal toezeggingen die tijdens het debat zijn gedaan. Dat doet ons deugd. Het zou mooi zijn als de motie die collega Piri zojuist heeft ingediend, wordt aangenomen.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Boswijk. Dan geef ik het woord aan de heer Sjoerdsma, D66.

De heer Sjoerdsma (D66):

Voorzitter. De debatten lopen een beetje dooreen. Voor de helderheid: ik zal het consulaire gedeelte doen en mevrouw Belhaj gaat zo nog iets zeggen over Afghanistan.

Twee moties. Allereerst.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de motie 36200-V, nr. 47 van de leden Van der Staaij en Sjoerdsma over de doelstelling dat alle

Nederlanders in een buitenlandse gevangenis aanspraak kunnen maken op de juridische en/of sociale ondersteuning is aangenomen;

constaterende dat het onwenselijk is dat de organisaties die verantwoordelijk zijn voor gedetineerdenbegeleiding tegen budgettaire grenzen aanlopen waardoor er dreigt te moeten worden gesneden in de caseload of de geboden kwaliteit;

verzoekt het kabinet om voor de begroting van 2024 €100.000 toe te voegen aan het subsidiekader ten behoeve van gedetineerdenbegeleiding zodat kwaliteit en kwantiteit van de gedetineerdenbegeleiding op peil blijft, te dekken uit verdeelartikel 2.4,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Sjoerdsma en Van der Staaij.

Zij krijgt nr. 950 (21925).

De heer **Sjoerdsma** (D66):
En dan.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat op dit moment 105.000 Nederlanders in het buitenland zich geregistreerd hebben als kiezer buiten Nederland, wat maar 10% is van het aantal stemrechtige mensen dat in het buitenland woont;

constaterende dat deze groep Nederlanders in het buitenland regelmatig contact hebben met Nederland Wereldwijd;

van mening dat de democratie een groot goed is en dat alle Nederlanders van hun stemrecht gebruik zouden moeten kunnen maken, ook als zij in het buitenland wonen;

verzoekt het kabinet om zorg te dragen dat het loket Nederland Wereldwijd in elk klantcontact mensen wijst op de mogelijkheid om zich te registreren als kiezer buiten Nederland,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Sjoerdsma en Brekelmans.

Zij krijgt nr. 951 (21925).

Dank u wel, meneer Sjoerdsma.

De heer **Sjoerdsma** (D66):
Dank u wel.

De voorzitter:

Dan geef ik het woord aan de heer Brekelmans. Mag het in die volgorde? Ik kijk even naar de heer Brekelmans of dat akkoord is. Ja, dat is akkoord. Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Belhaj van D66.

Mevrouw Belhaj (D66):

Voorzitter. Je weet nooit of je terugkomt na de verkiezingen, dus misschien is dit mijn laatste keer. Als het dan je laatste keer kan zijn hier in de plenaire zaal, dan is er geen mooier en bijzonderder onderwerp om over te spreken dan Afghanistan, want dat heeft het meest indruk gemaakt tijdens mijn politieke carrière.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de commissie-Ruys stelt dat zij zich bij aanvang van het onderzoek zeer bewust was dat de val van Kabul, de evacuatie, alles wat daaraan voorafging en wat daarna kwam, emotioneel beladen is en een grote impact heeft achtergelaten bij alle betrokkenen;

overwegende dat een van de hoofdconclusies van het rapport is dat tijdens de evacuatieoperatie door de teams in Kabul, Pakistan en Nederland enorme inspanningen zijn geleverd en dat dit gezien de moeilijke en chaotische omstandigheden een bijzondere prestatie is;

spreekt enorme waardering uit voor alle betrokkenen bij de evacuatie van Kabul, in het bijzonder het ambassadepersoneel, leden van de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB), de militairen en diplomaten op de luchthaven van Kabul, ambtenaren op het ministerie van Buitenlandse Zaken, ministerie van Defensie en ministerie van Justitie en Veiligheid, militairen, veteranen, ngo's en de honderden vrijwilligers, voor hun toewijding en hun tomeloze inzet,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Belhaj, Piri, Jasper van Dijk, Boswijk, Brekelmans, Van der Staaij, Ceder, Kuzu, Van der Lee, Ephraïm, Dassen, Eerdmans, Omtzigt, Christine Teunissen en Sylvana Simons.

Zij krijgt nr. 952 (21925).

Dank u wel, mevrouw Belhaj.

Mevrouw Belhaj (D66):

Voorzitter. Op deze manier hoop ik, als naamgever van de motie-Belhaj, dat al die mensen, ook de ministers, dat onder de aandacht brengen van de medewerkers, zodat zij zien dat de Kamer ze diep, diep dankbaar is voor wat ze hebben gedaan.

De voorzitter:

Dank u wel. Ik schors de vergadering tot 22.33 uur.

De vergadering wordt van 22.28 uur tot 22.32 uur geschorst.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister van Buitenlandse Zaken

Bruins Slot:

Voorzitter. Als u het mij toestaat, behandel ik de moties in een iets andere volgorde en begin ik met de consulaire moties. Dan behandel ik de moties over het rapport-Ruys gezamenlijk. Dat lijkt mij het prettigst.

Ik heb nooit gedacht dat ik dit tegen de heer Sjoerdsma en de heer Van der Staaij zou zeggen, maar ik ben als Kamerlid ooit nog zo opgevoed dat je als je geld wilt regelen een amendement moet indienen. Op zich heb ik inhoudelijk geen bezwaar tegen dit feit, tegen wat in de motie op stuk nr. 950 staat, maar ja ...

De voorzitter:

Eén vraag, meneer Sjoerdsma.

De heer Sjoerdsma (D66):

Ik denk dat de minister en ik op dezelfde huiselijke wijze zijn opgevoed in dit huis. Ik heb me ook wel laten vertellen door de financiële experts dat dit recent in de mode is geraakt en ook al regelmatig is doorgevoerd. Maar als zij zegt dat ze met deze motie kan leven, ben ik van harte bereid ... Ik sluit niet uit dat ik vanaf morgen iets meer tijd heb dan ik de afgelopen week heb gehad. Dan maak ik dat amendement en dan kan ik het netjes in orde maken. Maar dan hoor ik wel graag of zij daarmee kan leven.

Bruins Slot:

Als het een amendement wordt, dan geef ik het oordeel Kamer.

De voorzitter:

De heer Sjoerdsma, kort.

De heer Sjoerdsma (D66):

Dan zal ik haar intrekken.

De voorzitter:

Aangezien de motie-Sjoerdsma/Van der Staaij (21925, nr. 950) is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Bruins Slot:

Dan de andere motie, de motie op stuk nr. 951. Ik snap de bedoeling van de heer Sjoerdsma en de heer Brekelmans, dat zij mensen erop willen wijzen dat zij als zij in het buitenland wonen ook van hun democratische recht in Nederland

gebruik kunnen maken. Er is alleen één heel grote maar bij deze motie. Als mensen bellen naar het klantencontactcentrum van Nederland Wereldwijd, kunnen dat ook telefoongesprekken zijn over dat mensen overleden zijn. Het kunnen ook telefoongesprekken zijn over mensen die in nood zijn, die vastzitten. Het is een veelheid. Ik zou de heer Brekelmans en de heer Sjoerdsma willen vragen om het dictum van de motie veranderen en om mij te verzoeken om te kijken op welke wijze wij vanuit Nederland Wereldwijd aandacht kunnen besteden aan het gebruikmaken van het democratische recht in het buitenland. Het kan een iets strakkere formulering zijn, maar met de formulering zoals die nu is kan ik niet uit de voeten gezien deze redenering.

De voorzitter:

Het gaat over de motie op stuk nr. 951. De motie op stuk nr. 950 was net ingetrokken. De heer Sjoerdsma.

De heer Sjoerdsma (D66):

Dat klopt. Ik snap heel goed wat de minister zegt. In dat soort gevallen wil je daar op geen enkele manier aan herinnerd worden. Zou de minister het een idee vinden als ik zou zeggen: verzoekt het kabinet er zorg voor te dragen dat het loket Nederland Wereldwijd in gepaste klantcontacten mensen wijst op de mogelijkheid om zich te registreren? Dan kan de minister zelf bepalen — dat kan zij ons desnoods even per brief laten weten — welke contacten dat dan uiteindelijk gaan zijn.

Bruins Slot:

Ja, fijn. Volgens mij is dat een goede werkwijze. Bij ambassades hebben we bijvoorbeeld folders liggen. We moeten kijken wat een gepaste wijze is, want we kunnen mensen ook niet dwingen om hun democratische recht te gebruiken. Ik zorg dat ik ergens in een brief hierop terugkom.

De voorzitter:

Dank. Dan ontvangen wij nog tijdig een gewijzigde motie van de heer Sjoerdsma en dan krijgt die oordeel Kamer. Dank u zeer.

Bruins Slot:

Voorzitter. Allereerst wil ik de heer Boswijk nog danken voor zijn initiatief om te verzoeken om een nader onderzoek te doen. De commissie van de heer Ruys heeft een gedegen, zorgvuldig en gewogen rapport opgeleverd, waarbij enerzijds een bevestiging is gegeven van een aantal stappen die wij in gang hebben gezet om beter voorbereid te zijn op crises en aan de ander kant toch een aantal waardevolle waarnemingen zijn gekomen waar we verder mee aan de slag kunnen gaan. Wat bovenal naar voren kwam in het debat dat ik zonet samen met de minister van Defensie met de Kamer heb gehad, is dat de Kamer niet alleen, maar ook alle mensen die mevrouw Belhaj aandraagt, iedereen, alles op alles heeft gezet om onder heel nare omstandigheden uiteindelijk het goede te doen. Ik wil de Kamer dus ook danken voor de brede waardering die zij voor al die mensen uitspreekt. Het maakt echt verschil — dat kan ik echt zeggen — dat de Kamer dat zo wil uitspreken. De inzet die mensen hebben gepleegd om andere mensen uit Afghanistan te

halen is aan de ene kant een gevolg van kracht en trots, maar aan de andere kant merk ik dat het ook met pijn gepaard gaat. Want naast iedereen die uiteindelijk geholpen kon worden, zijn er ook boodschappen gegeven aan mensen die dat niet konden. Dat maakt het des te waardevoller — ik heb het dan over de motie op stuk nr. 952 — dat mevrouw Belhaj met een hele brede delegatie van Kamerleden deze motie indient. Dank daarvoor.

De voorzitter:

Die krijgt dus oordeel Kamer, neem ik aan? O, het is een spreekt-uitmotie, zie ik.

Bruins Slot:

Als het gaat om op een zorgvuldige wijze invulling geven aan de wensen van de Kamer, maar ook aan de conclusies van het rapport, zie ik de motie op stuk nr. 949, van mevrouw Piri, als oordeel Kamer. Die motie verzoekt ons om verder te kijken, nader te onderzoeken, wat er nog nodig is met betrekking tot de ambassadebewakers, de ASG-bewakers, de EUPOL-bewakers en de tolken, en de Kamer tijdig te informeren over welke stappen we daar kunnen zetten. Met deze motie kan er volgens mij een belangrijke laatste stap gezet worden om uiteindelijk invulling te geven aan de uitkomsten van dit onderzoek en er een afsluiting aan te geven. We geven de motie dus oordeel Kamer.

De voorzitter:

Dank u zeer. Dan kijk ik nog even naar de minister van Defensie. Die heeft er niets aan toe te voegen. Dan zijn we aan het einde gekomen van deze beraadslaging.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

We gaan straks stemmen over de ingediende moties. Ik schors de vergadering voor een enkel moment en dan gaan we over tot het tweeminutendebat Iran.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.